

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
DOKTORSKI STUDIJ IZ HISTORIJE

NASTAVNI PLAN I PROGRAM DOKTORSKOG
STUDIJA

Sarajevo, 2011. godine
(tehničke korekcije april/travanj 2018.)

OPĆI PODACI O DOKTORSKOM STUDIJU

Primjena bolonjskog koncepta studija na Odsjeku za historiju ukazuje na potrebu organiziranja postdiplomskog doktorskog studija koji će omogućiti dalje stručno usavršavanje diplomiranih studenata. S obzirom na organizaciju studija historije na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta - Univerziteta u Sarajevu prema oblastima, takav koncept primjenjuje se i na strukturu doktorskog studija. Polazeći od činjenice da je na diplomskom studiju predviđeno usmjerenje koje u sadržajnom smislu pokriva evropsku i svjetsku i bosanskohercegovačku historiju, Odsjek za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu smatra nužnim organizirati postdiplomske doktorske studije kao samostalne studijske programe.

Interes za postdiplomske doktorske studije na Odsjeku za historiju ukazuje na potrebu za upisom novih generacija studenata. Odsjek organizira studij na četiri smjera iz historije Bosne i Hercegovine:

1. Prostor Bosne i Hercegovine u kontekstu antičke Europe i Mediterana
2. Historija srednjovjekovne Bosne
3. Historija Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu (1463-1839)
4. Historija Bosne i Hercegovine u 19. i 20. stoljeću

CILJ I ZADATAK DOKTORSKOG STUDIJA

Cilj doktorskog studija iz historije Bosne i Hercegovine na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu je da se omogući naučno i stručno usavršavanje polaznika koji su završili drugi ciklus studija i sticanje akademskog stepena doktora historijskih nauka. Svršeni polaznici doktorskog studija uključivat će se u nastavni proces i naučni rad na visokoškolskim, naučnim i drugim ustanovama u Bosni i Hercegovini i drugim zemljama.

ORGANIZACIJA DOKTORSKOG STUDIJA

Program doktorskog studija traje šest semestara. Sastoji se od obaveznih predmeta, izbornih predmeta, doktorskih seminara i individualne nastave mentora s kandidatom. Predavanja, kombinirana s mentorskim radom, polaznici će slušati tri semestra. U četvrtom, petom i šestom semestru, najviše vremena posvetiti će se radu sa mentorom i izradi doktorskog rada.

Mogućnost da studenti dio studija provedu na nekom od inostranih univerziteta, da sudjeluju u izvođenju nastave na dodiplomskom studiju, intenzivna komunikacija između nastavnika i studenata kao i aktivno sudjelovanje studenata u izvođenju nastave također su novine ovog doktorskog programa. Pritom će se posebno insistirati na što je moguće većoj teorijskoj i metodološkoj profiliranosti doktorskih disertacija te sistematskom razvijanju problemskog i kritičkog mišljenja.

Uvjeti upisa na studij

Na konkurs se mogu prijaviti kandidati koji su stekli diplomu drugog ciklusa studija ili ekvivalenta (akadenskog zvanja magistra) iz odgovarajuće oblasti nauka. Kandidatima za upis koji su stekli titulu magistra nauka prije uvođenja Bolonjskog sistema trocikličnog studija i iz oblasti koje su relevantne za oblast iz koje se organizuje studij trećeg ciklusa, priznaje se 60 (E)CTS studijskih bodova, a njihov status, odnosno prava i obaveze u nastavku studija, utvrđuje organizaciona jedinica Univerziteta posebnim aktom. Preostali obim od najmanje 120 (E)CTS studijskih bodova ovi studenti trebaju steći u skladu sa pravilima III ciklusa studija.

Nastava u I, II i III semestru se organizuje u rasponu od 12-14 kontakt-sati sedmično tokom 16 (15+1) sedmica nastave i konsultacija u skladu sa utvrđenim nastavnim planom i programom. Naučnoistraživački rad, te sama izrada doktorske disertacije organizuju se u vidu individualnog rada kandidata (kandidat je vođen od strane mentora) i dokorskog seminara (IV, V i VI semestar).

Obavezni i izborni predmeti sastoje se od općih i problemskih kolegija, vodeći računa o specifičnim istraživačkim interesima i stručnim potrebama kandidata. U skladu s tim pretpostavlja se njihovo aktivno učešće u smislu predlaganja i osmišljavanja konkretnih nastavnih sadržaja, kao i u pogledu izvršavanja nastavnih obaveza. Student na preporuku mentora izborni predmet slobodno bira iz ponude dokorskog studija na Filozofskom fakultetu/Univerzitetu u Sarajevu. Kao izborni predmet može se uzeti i glavni predmet sa drugog usmjerenja dokorskog studija na Odsjeku za historiju, pri čemu se za potrebe izbornog predmeta prilagođava broj sati, broj bodova i obaveze studenta.

Osim u obliku obaveznih i izbornih predmeta, nastava na postdiplomskom dokorskou studiju odvija se i u obliku dokorskih seminara, odnosno u obliku individualne nastave (mentorskog rada sa kandidatom). Dokorske seminare vode nastavnici koji su kompetentni za razdoblje, odnosno za problematiku koju student namjerava obrađivati u dokorskou radu. Izbor literature koju će studenti na seminaru obrađivati prepušten je voditelju dokorskog seminara. U dokorskou seminaru sudjeluju svi studenti.

Nastavu iz obaveznih i izbornih predmeta izvode nastavnici koji samostalno kreiraju sadržaj svog kolegija. Za izvođenje nastave iz obaveznih i iz izbornih predmeta nadležan je nositelj predmeta. Ostale predavače na predmetu bira nosilac predmeta, ukoliko se iskaže potreba za njihovim angažiranjem. Individualnu nastavu u principu izvodi mentor.

Ispiti se polažu nakon odslušane nastave, a najkasnije do kraja IV semestra. Student koji nije položio sve predviđene ispite do kraja IV semestra ne može upisati V semestar.

Vijeće programa dokorskog studija svakou studentu do kraja drugog semestra određuje mentora za izradu disertacije. Njegove obaveze su da vodi studenta kroz proces izrade dokorske disertacije.

U toku III semestra studija student prijavljuje prijedlog teme dokorske disertacije (projekta) Vijeću studija u kojou će navesti pristup, metode i očekivane rezultate.

Vijeće studija obrazuje Komisiju koja razmatra prihvatljivost prijedloga teme i određuje nastavnika (supervizora) koji će usmjeravati studenta kod pripreme projekta dokorske disertacije. Student je dužan da do početka IV semestra izradi i pristupi odbrani projekta. Projekt se brani pred Komisijou od najmanje tri člana koju obrazuje Vijeće studija, a jedan od članova je mentor pri izradi doktorata. Komisija sačinjava izvještaj o odbrani projekta i dostavlja ga Vijeću studija. Na

osnovu pozitivnog izvještaja Komisije i odluke Vijeća studija, student može prijaviti temu doktorske disertacije.

Do kraja šestog semestra u suradnji s mentorom student je obavezan izraditi dva izvorna naučna rada i tri prikaza (osvrta) knjiga, prihvaćene od mentora i dva nastavnika smjera kojeg je student upisao.

Završetak studija

Disertaciju ocjenjuje komisija koju predlaže Vijeće programa dokorskog studija, a imenuje Nastavno-naučno vijeće Filozofskog fakulteta. Komisija mora imati najmanje tri člana. Broj članova komisije mora biti neparan. Izvještaj o disertaciji (ocjenu) piše predsjednik komisije, a potpisuju ga članovi ukoliko su saglasni s ocjenom. Ukoliko se članovi komisije ne mogu saglasiti oko ocjene disertacije, svaki član piše svoj izvještaj o disertaciji. Izvještaj (izvještaje) o disertaciji prihvaća Nastavno-naučno vijeće Filozofskog fakulteta.

Kandidat članovima komisije za ocjenu disertaciju predaje tri neuvezana primjerka. Nakon što je Nastavno-naučno vijeće Filozofskog fakulteta prihvatilo ocjenu (ocjene) komisije, kandidat predaje deset uvezanih primjeraka disertacije referentu za postdiplomske doktorske studije. Odbrana disertacije odvija se pred komisijom u punom sastavu. Mentor mora biti član komisije. Disertacija je s uspjehom odbranjena u slučaju da je pozitivno ocijenjena od većine članova komisije. Ocjena obrane disertacije unosi se u pisanom obliku u posebno predviđeni formular. **Kandidat koji je odbranio disertaciju stiče zvanje: doktor historijskih nauka.**

PROSTOR BOSNE I HERCEGOVINE U KONTEKSTU ANTIČKE EUROPE I MEDITERANA

UVOD

Antička historija prostora Bosne i Hercegovine je i prvo i temeljno historijsko razdoblje, koje je za sobom ostavilo golemo nasljeđe. Bogata antička i ilirska baština nametnula je potrebu za postojanjem posebnog studijskog smjera na nivou doktorskog studija, koja bi se bavila kulturnim i historijskim razvitkom ilirskog i antičkog svijeta na prostorima koje zahvata današnja Bosna i Hercegovina. Ilirski svijet Zapadnog Balkana je u periodu koji se na navedenom smjeru prezentira, izučava i istražuje prešao iz prapovijesnog, preko protohistorijskog u historijsko doba, što je više uvjetovano vanjskim faktorima, utjecajima i impulsima, nego unutarnjim autohtonim razvitkom. Zbog tih uzajamnih prožimanja ilirsko – balkanskog svijeta sa vanjskim kulturnim i historijskim pojavama, prostor današnje Bosne i Hercegovine je u protohistorijskom i antičkom razdoblju direktno uklapljen u kontekst mediteranskih civilizacija Grčke i Rima. Radi toga je osnovni cilj postojanja i djelovanja studijskog smjera usmjeren ka sagledavanju odnosa lokalnog i regionalnog kulturno – historijskog razvitka i onog općeg koje donose razvijene urbane civilizacije mediteranskog svijeta.

NASTAVNI PLAN

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
I	Grčka civilizacija i ilirski svijet	FIL HIS 610	5 (75)	12
I	Izvorna građa	FIL HIS 611	3 (45)	8
I	Latinski jezik	FIL HIS 612	2 (30)	6
I	Njemački jezik I	FIL HIS 613	2 (30)	4

Ukupno **12 (180) 30**

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
II	Rimska civilizacija i ilirski svijet	FIL HIS 620	5 (75)	12
II	Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)	FIL HIS 621	3 (45)	8
II	Starogrčki jezik I	FIL HIS 622	2 (30)	6
II	Njemački jezik II	FIL HIS 623	2 (30)	4

Ukupno **12 (180) 30**

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
III	Antičko doba na prostoru današnje Bosne i Hercegovine	FIL HIS 710	5 (75)	12
III	Metodologija (Pisanje historijskog rada)	FIL HIS 711	3 (45)	8
III	Starogrčki jezik II	FIL HIS 716	2 (30)	6
III	Doktorski seminar	FIL HIS 712	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECT S
IV	Mentorski rad	FIL HIS 720	8	18
IV	Doktorski seminar	FIL HIS 721	4	12
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECT S
V	Mentorski rad	FIL HIS 810	8	18
V	Doktorski seminar	FIL HIS 811	4	12
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECT S
VI	Mentorski rad	FIL HIS 820	8	18
VI	Doktorski seminar	FIL HIS 821	4	12
Ukupno			12 (180)	30

NASTAVNI PROGRAM

Nastavnik:	prof. dr. Enver Imamović
Naslov predmeta:	Grčka civilizacija i ilirski svijet
Vrsta predmeta:	Uvod u struku
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja; Seminar.
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Kulturno, civilizacijsko i historijsko značenje egejsko – grčkog svijeta. Karakteristike i kronologija egejsko – grčkog svijeta. Izvori, grčki jezik i egejsko – grčka pisma. Arheologija i tradicija ranog perioda. Politička historija egejskog, grčkog i helenističkog svijeta. Ekonomski razvitak. Religija i filozofija egejskog, grčkog i helenističkog svijeta. Kultura i umjetnost. Infrastruktura. Socijalni poredak i način života. Rodni odnosi. Grčke apoikie i kleruhije.</p> <p>Zapadni Balkan u kulturno – arheološkom pogledu do eneolita. Indoeuropski problem. Brončano doba. Vrijeme seobe nosilaca žarnih polja. Kontakti, veze i drugi odnosi ilirskog svijeta sa egejsko – grčkim svijetom. Starije željezno doba. Kelti. Grčke apoikije na Jadranu : Issa, Pharos. Odnosi domorodaca i grčkih naseljenika. Uzavrela granica grčko – makedonskog i ilirskog svijeta. Kulturni, religijski doprinosi. Pojava Rimske Republike.</p>
Cilj/kompetencije:	Studenti stječu temeljna znanja o egejskoj, grčkoj i helenističkoj civilizaciji, posebno u kontekstu odnosa i utjecaja prema ilirskom svijetu, koji se nalazio na znatno nižem kulturnom nivou razvitka. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno razumije kulturološke i historijske procese na području Južnog i Zapadnog Balkana, njihove razvitke, prožimanja i sinkretiziranja.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu. Ispit se sastoji od pismenog dijela (u

ispita i provjere znanja:	formi eseja) i usmenog dijela.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. V.V. Struve—P. Kalistov, <i>Stara Grčka</i>, izd. Veselin Masleša, Sarajevo, 1969 2. F. Papazoglu, <i>Istorija helenizma, Vladavina Aleksandra Velikog-Doba dijadoha</i>, Beograd 1995; 3. Kreissig, <i>Povijest helenizma</i>, Zagreb, 1987; 4. G.F. Chamoux, <i>Grčka civilizacija</i>, Beograd 1967 5. B. Gavela, <i>Istorija umjetnosti antičke Grčke</i>, Beograd, 1969; 6. <i>Okfordska istorija Grčke i helenističkog sveta</i>, Beograd, 1999; 7. D. Brujić, <i>Vodič kroz svet antike</i>, Beograd, 2002; 8. Grga Novak, Issa i isejska država, <i>VAHD¹ 54</i>, Split, 9. Grga Novak, Stari Grci na Jadranskom moru. <i>Rad JAZU 322</i>, 145 – 221 10. Grga Novak, <i>Prošlost Dalmacije I, Od najstarijih vremena do Kandijskog rata</i>, Zagreb 1944 i novo izd. Slobodne Dalmacije, 2004, Split. 11. Pierre Cabanes, <i>Iliri od Bardileja do Gencija</i>, Zagreb, 2002 12. Mate Suić, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i> (2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje), Zagreb. 13. Aleksandar Stipčević, <i>Iliri, povijest, život, kultura</i>, I (1974) i II dopunjeno izdanje (1989), Zagreb, 14. J.J., Wilkes, <i>Iliri</i>, Split, 2001. 15. Salmedin Mesihović, <i>Problem kulturne i narodnosne zajednice Autarijata---rukopis magistarskog rada</i>, Zagreb, 2007
Dopunska literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. F. Papazoglu. <i>Istorija helenizma</i>, Beograd, 1967 2. Luigi Pareti i suradnici Paolo Brezzi i Luciano Petech, <i>Stari svijet od 1200 god. pr. n. e. do 500 god. pr. n. e.</i>, Edicija Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, svezak II, knjiga 1., Zagreb : Naprijed, 1967 3. Luigi Pareti i suradnici Paolo Brezzi i Luciano Petech, <i>Stari svijet od 500 god. pr. n. e., do početka nove ere</i>, Edicija Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, svezak II, knjiga 2., Zagreb : Naprijed, 1967

¹ Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, Split

Nastavnik:	Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović
Naslov predmeta:	Rimska civilizacija i ilirski svijet
Vrsta predmeta:	Uvod u struku
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja; Seminar.
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Karakteristike i kronologija rimskog svijeta. Izvori, latinski jezik i pismo. Politička historija rimskog svijeta (Kraljevstvo, Republika, Carstvo). Ekonomski razvitak. Religija i filozofija rimskog svijeta. Kultura i umjetnost. Infrastruktura (gradovi, ceste, mostovi, akvadukti, luke). Urbano i ruralno. Socijalni poredak i način života. Rimska familia. Vojska.</p> <p>Ilirski susreti sa italiskim svijetom. Razvitak ilirsko – zapadnobalkanskog svijeta u mlađe željezno doba. Rađanje ilirskog kraljevstva Agronida. Ilirsko – rimski ratovi. Uspostava rimske vlasti na istočnojadranskoj obali. Delmatsko i japodsko pitanje. II. rimski građanski rat i odnos domorodačkih zapadnobalkanskih naroda prema njemu. Oktavijanov pohod i provincija Ilirik od Jadrana do Dunava.</p>
Cilj/kompetencije:	Studenti stječu temeljna znanja o rimskom svijetu kroz njegovo 12 stoljetno postojanje, posebno u kontekstu odnosa i utjecaja prema ilirskom svijetu, koji se nalazio na znatno nižem kulturnom nivou razvitka. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno razumije kulturološke i historijske procese (razvitke, prožimanja i sinkretiziranja) koji su se odvijali u doba kada se grčko-helenistički svijet nalazi na zalasku na području Mediterana, Europe i Zapadnog Balkana.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu. Ispit se sastoji od pismenog dijela (u formi eseja) i usmenog dijela.
Obavezna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Salmedin Mesihović, skripta za historiju starog Rima, Sarajevo, 2010 2. N. A. Maškin, <i>Istorija Starog Rima</i>, Beograd 1951;

literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 3. Petar Tomić, <i>Poviest rimska do careva, I dio, Od osnutka Rima do obiju Graccha</i>, Matica Hrvatska, Zagreb 1884 4. Petar Tomić, <i>Poviest rimska do careva, II dio, Od obiju Graccha do cara Augusta</i>, Matica Hrvatska, Zagreb 1885 5. P. Grimal, <i>Rimska civilizacija</i>, Beograd 1968, 6. <i>Oksfordska istorija Rimskog sveta</i>, Beograd, 1999; 7. E. Gibon, <i>Opadanje i propast Rimskog carstva</i>, Beograd 1996; 8. Miroslava Mirković, <i>Rimska država pod kraljevima i u doba Republike (753.- 27 pre Hr.). Historija i institucije</i>, Beograd: Dosije, 2002 9. Miroslava Mirković, <i>Rimska država u doba principata i dominata (27. pre Hr.-337. n.e.), Od Avgusta do Konstantina</i>, Beograd: Dosije, 2003 10. D. Brujić, <i>Vodič kroz svet antike</i>, Beograd, 2002;
Dopunska literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luigi Pareti i suradnici Paolo Brezzi i Luciano Petech, <i>Stari svijet od 1200 god. pr. n. e. do 500 god. pr. n. e.</i>, Edicija Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, svezak II, knjiga 1., Zagreb : Naprijed, 1967 2. Luigi Pareti i suradnici Paolo Brezzi i Luciano Petech, <i>Stari svijet od 500 god. pr. n. e., do početka nove ere</i>, Edicija Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, svezak II, knjiga 2., Zagreb : Naprijed, 1967 3. Luigi Pareti i suradnici Paolo Brezzi i Luciano Petech, <i>Stari svijet od početka nove ere do 500 god. n. e.</i>, Edicija Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, svezak II, knjiga 3., Zagreb : Naprijed, 1967

Nastavnik:	Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović
Naslov predmeta:	Antičko doba na prostoru današnje Bosne i Hercegovine
Vrsta predmeta:	Uvod u struku
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja; Seminar.
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Izvorna građa. Političko – pravno ustrojstvo provincije Ilirik. Veliki Ilirski ustanak od 6. do 9. god. n. e. Drugo razdoblje rimske vladavine sa novim provincijama Dalmacija (Gornji Ilirik) i Panonija (Donji Ilirik). Politička i vojna historija antičkog perioda. Proces romanizacije. Populaciona pitanja. Urbano i ruralno. Municipalna struktura. Infrastruktura (naselja, ceste, mostovi, rudnici). Topografija antike na prostoru današnje BiH. Ekonomika provincija Dalmacije i Panonije. Religija, umjetnost i kultura. Način života. Istočnogotski renesans i Justinijanova rekonkvista. Pojava novih etničkih, kulturnih i političkih elemenata. Nasljeđe ilirskog i antičkog u kasnijim historijskim fazama. Značenje antičkog razdoblja.
Cilj/kompetencije:	Studenti stječu temeljna znanja o antičkom periodu na prostorima Zapadnog Balkana, odnosno ilirskih provincija Rimskog Carstva. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno razumije kulturološke i historijske procese (razvitke, prožimanja i sinkretiziranja) koji su se odvijali u ovom prvom historijskom periodu na našim prostorima.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu. Ispit se sastoji od pismenog dijela (u formi eseja) i usmenog dijela.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Simpozijum o Ilirima u antičko doba, ANU BiH, Posebna izdanja Knjiga V, CBI 2, Sarajevo 1966;</i> 2. Salmedin Mesihović, <i>Dezitijski: kulturna i narodnosno-politička zajednica u Iliriku i osvajanja Oktavijanova doba,</i> (rukopis doktorskog rada), Zagreb, 2007. Napomena : samo odgovarajuća poglavlja, posebno ono o romanizaciji.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Ivo Bojanovski, <i>Bosna i Hercegovina u antičko doba</i>, ANU BiH, <i>Djela, LXVI, CBI, 6</i>, 1988 4. Aleksandar Stipčević, <i>Iliri, povijest, život, kultura</i>, I (1974) i II dopunjeno izdanje (1989), Zagreb, Napomena : samo odgovarajuća poglavlja, ne čitavu knjigu... 5. J.J., Wilkes, <i>Iliri</i>, Split, 2001. Napomena : samo odgovarajuća poglavlja, ne čitavu knjigu... 6. Enver Imamović, <i>Antički kulni i votivni spomenici na području Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo, 1977 7. Aleksandar Stipčević, <i>Kulni simboli kod Ilira</i>, ANU BiH, <i>Posebna izdanja, XIV, CBI 10</i>, 1981 8. <i>Simpozijum «Duhovna kultura Ilira»</i>, ANU BiH, <i>Posebna izdanja, LXVII, CBI 11.</i>, Sarajevo, 1984 9. Esad Pašalić, <i>Antička naselja i komunikacije u Bosni i Hercegovini</i>, Zemaljski muzej, Sarajevo. 1960 10. Esad Pašalić, <i>Sabrano djelo</i>, Sarajevo, 1975. 11. <i>Kulturna istorija BiH</i>, Sarajevo, 1966 (poglavlje o antičkom i kasnoantičkom periodu) 12. Ante Škegro, <i>Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije</i>, Hrvatski studij, Zagreb, 1999
<p>Dopunska literatura:</p>	

Nastavnik:	Doc. dr. Amra Šaćić-Beća
Naslov predmeta:	Izvorna građa
Vrsta predmeta:	Uvod u struku
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja; Seminar.
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Definiranje izvorne građe za izučavanje ilirskog i antičkog perioda. Karakteristike izvorne građe. Historijat pronalaza i redaktiranja izvorne građe. Analitičko – metodološki pristup. Kritika vrela. Literarna vrela. Epigrafski spomenici. Ostaci materijalne kulture. Lingvističko – filološki ostaci (toponimija, hidronimija, onomastika, orografija...itd.). Narodna tradicija i vjerovanja.
Cilj/kompetencije:	Studenti stječu temeljna znanja o izvornoj građi, preko koje se rekonstruira kultura i historija ilirskog i antičkog perioda prošlosti naše zemlje. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno radi na izvornoj građi i razvije znanstveno – istraživačke i analitičke sposobnosti.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu. Ispit se sastoji od pismenog dijela (u formi eseja) i usmenog dijela.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Literarni izvor iz grčko – helenističke historije po izboru (Homer, Hesiod, Herodot, Tukidid, Ksenofont, Plutarh; Diodor ili neki drugi...). 2. Literarni izvor iz rimske historije po izboru (Polibije, Gaj Julije Cezar, Ciceron, Salustije Krisp, Livije, Velej Paterkul, Tacit, Svetonije, Plutarh, Marko Aurelije, Kasije Dion, Historia Augusta, Amijan Marcellin ili neki drugi) 3. Izvor iz antičke historije Ilirika po izboru (Polibije, Diodor, Livije, Velej Paterkul, Kasije Dion, Pojtingerova karta, Antoninov itinerarij, Ravenjanin) 4. Robert Matijašić, <i>Uvod u latinsku epigrafiju</i>, Pula, 2002 5. <i>CIL III</i> (Corpus Inscriptiones Latinarum koji se odnosi na ilirske

	<p>provincije)</p> <p>6. Praistorija jugoslovenskih zemalja tom V – željezno doba, Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti BiH, Sarajevo, 1987.</p> <p>7. Arheološki leksikon BiH, Zemaljski muzej, 1988.</p>
Dopunska literatura:	<p>1. Jaroslav – Ana Šašel, <i>Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt, Situla 5</i>, Ljubljana (<i>ILJug I</i>), 1963</p> <p>2. Jaroslav – Ana Šašel, <i>Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt, Situla 19</i>, Ljubljana (<i>ILJug II</i>), 1978</p> <p>3. Jaroslav – Ana Šašel, <i>Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt, Situla 25</i>, Ljubljana (<i>ILJug III</i>), 1986</p> <p>4. Ante Škegro, <i>Inscriptiones latinae et graecae Bosniae et Hercegovinae, Op. Arch. 21</i>, Zagreb, 85 – 116, 1997</p> <p>5. Ante Škegro, <i>Rimski spomenici iz Bosne i Hercegovine, VAMZ, 3.s. XXXVI</i>, 135 – 164, 2003</p> <p>6. Salmedin Mesihović, <i>INSCRIPTIONES LATINARVM SARAEVONENSIS</i> (sa kraćim pregledom naseobinske kulture u antičko doba) – doprinos historiji sarajevskog područja u antičko doba, <i>Historijska traganja I</i>, Institut za historiju, Sarajevo, 9 – 68, 2008</p>

Nastavnik: Prof. dr. Salmedin Mesihović
Naziv predmeta i šifra: Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: Predavanje i seminar
Status predmeta:
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s temeljnim historiografskim radovima o antičkom periodu i grčko – rimskoj civilizaciji, sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu.
<p>Sadržaj predmeta:</p> <p>Na nastavi studentima će se predstaviti razvoj historiografije koja obrađuje grčko – rimsku civilizaciju i antički razvitak. Bit će predstavljene njene razvojne faze još iz antičkog perioda pa sve do suvremenog doba. Posebna pažnja će se usmjeriti prema kritičkom razumijevanju znanstvene historiografije koja započinje sa renesansom, humanizmom i nastavlja se kroz prosjetiteljstvo i racionalizam. U tome će se analizirati i rad velikih historičara antike. U određenoj mjeri će se raditi i na problemu ideologiziranja antičke historije u historiografiji novog vijeka i modernog doba. Nastojat će se ukazati na postepeni razvoj historijske nauke, kao i na značaj institucionalizacije nauke za poboljšanje kvaliteta historijskih istraživanja. Pri tome, studenti će biti ohrabrivani na razvijanje samostalno kritičkog mišljenja, kako kroz organiziranje različitih debata, tako i kroz pisanje prikaza I osvrta.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.

Nastavnik:	Doc. dr. Amir Duranović
Naslov predmeta:	Metodologija (Pisanje historijskog teksta)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan treći semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Metodologija izrade naučnog teksta: Osobine dobrog naučnog rada; izbor teme za naučni rad; radna hipoteza; plan rada; struktura naučnog rada; citiranje izvora i literature. Pisanje historijskog teksta: pisanje koje se zasniva na istraživanju; proces pisanja; faze u pisanju (priprema, pisanje rukopisa, revizija rukopisa, ispravke); kako i kada započeti pisati; tehnika pisanja; struktura teksta (rečenice, pasusi, odjeljci, poglavlja); stilske odlike i gramatička korektnost teksta.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miloje Sarić, <i>Opšti principi naučnog rada</i>, Beograd 1989. 2. Li Kuba i Džon Koning, <i>Metodologija izrade naučnog teksta</i>, Podgorica-Banja Luka 2004. 3. Mustafa Čengić, <i>Vještina pisanja</i>, Sarajevo 2005. 4. Max Weber, <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Zagreb 1986. 5. Miroslav Vujević, <i>Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti</i>, Zagreb 1988. 6. Midhat Šamić, <i>Kako nastaje naučno djelo, Uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opšti principi</i>, Sarajevo 1990. 7. Mrjana Gross, <i>Historijska znanost</i>, Zagreb 1976. 8. Edward Hallet Carr, <i>Šta je povijest?</i> Zagreb 2004.
Dopunska literatura:	

Nastavnika i suradnik: prof. dr. Drago Župarić
Naziv predmeta i kôd: <i>Latinski jezik.</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: semestar I.;
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanje + vježbe
Status predmeta: obavezan
<p>Cilj predmeta:</p> <p>Cilj predmeta je da student upozna, razumije i prepozna jezičnu strukturu, da razumije izvan jezični kontekst u kojem se kroz taj jezik prenose neke obavijesti te da na kraju razumije tekstove na tom jeziku i može ih prevesti na materinski. Osnovni je odgojni cilj učenja latinskog jezika u današnje vrijeme širenje vidika, poštivanje tuđih dostignuća, spoznaja multikulturalnosti mediteranskog prostora, ali i povezivanje svih tih vrijednosti sa suvremenim svijetom, te izvlačenje pouka iz mudrih razmišljanja starih Rimljana.</p>
<p>Sadržaj predmeta:</p> <p>Latinska morfologija, Deklinacije, Osnove i nastavci glagola prezentske i perfektne osnove, Konjugacija, Pridjevi, Prilozi, Zamjenice, Brojevi.</p>
<p>Preduvjeti za upis predmeta:</p> <p style="text-align: center;">Nema uvjeta!</p>
<p>Način provjere znanja:</p> <p>Pismena provjera sredinom semestra nakon prvih sedam tjedana nastave, te pismena provjera na kraju semestra u 15. tjednu nastave u semestru. Završni usmeni ispit na kraju semestra.</p>
<p>Obavezna literatura:</p> <p>1. Gortan-Gorski-Pauš, <i>Elementa Latina</i>, Školska knjiga, Zagreb 2004.</p>
<p>Dodatna i preporučena literatura:</p> <p>1. Gortan-Gorski-Pauš, <i>Latinska gramatika</i>, Školska knjiga, Zagreb 1987. 2. <i>200 latinskih glagola i njihove složenice u svim oblicima konjugacije</i>, Priredila Margareta Gašparović, ŠK, Zagreb, 2001.</p>

Nastavnik: prof. dr. Drago Župarić
Naziv predmeta: <i>Starogrčki jezik I</i>
Semestar: II semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje, vježbe
Status predmeta: <u>Glavni</u>
<p>Cilj predmeta:</p> <p>Pravilno čitanje i pisanje grčkih riječi te prepoznavanje i točna analiza morfoloških oblika unutar grčkog deklinacijskog sustava; na temelju toga snalaženje u predloženom grčkom tekstu, razumijevanje sadržaja i sposobnost samostalnog prijevoda jednostavnih rečenica na materinji jezik.</p>
<p>Sadržaj predmeta:</p> <p>Tumači se i uvježbava grčki alfabet, fonologija i morfologija nominalnih tvorbi u grčkom jeziku: vrste riječi, vrste i osobitosti naglaska, deklinacija imenica, pridjeva, zamjenica. Uvježbavaju se pravila pisanja, čitanja i izgovaranja, te prepoznavanje oblika prema osnovi i nastavku. Studenti trebaju svladati izgovor i akcentuaciju riječi te intonaciju rečenice. U prevođenju i gramatičkoj analizi zadanog teksta stavlja se naglasak određivanju padežnih oblika pojedinih deklinacija.</p>
<p>Način provjere znanja:</p> <p>Pismena provjera i završni usmeni ispit.</p>
<p>Udžbenik:</p> <p>Zdravka MARTINIĆ-JERČIĆ – Dubravka MATKOVIĆ, <i>Prometej</i>: udžbenik grčkog jezika za 1. i 2. godinu učenja, Školska knjiga, Zagreb 2003.</p>

Ime nastavnika: prof. dr. Drago Župarić

Naziv predmeta: <i>Starogrčki jezik II</i>
Semestar: III
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje, vježbe
Status predmeta: <u>Glavni</u>
Cilj predmeta: <p>Pravilno čitanje i pisanje grčkih riječi te prepoznavanje i točna analiza morfoloških oblika unutar grčkog deklinacijskog sustava; na temelju toga snalaženje u predočenom grčkom tekstu, razumijevanje sadržaja i sposobnost samostalnog prijevoda jednostavnih rečenica na materinji jezik.</p>
Sadržaj predmeta: <p>Nastavlja se s tumačenjem i uvježbavanjem morfologije nominalnih tvorbi u grčkom jeziku: deklinacija imenica, pridjeva, zamjenica, kao i <i>verba contracta</i> i participa. Uvježbava se korektno čitanje i pisanje grčkih riječi i prepoznavanje oblika prema osnovi i nastavku. Studenti trebaju svladati izgovor i akcentuaciju riječi te intonaciju rečenice. U prevođenju i gramatičkoj analizi zadanog teksta stavlja se naglasak određivanju padežnih oblika pojedinih deklinacija.</p>
Način provjere znanja: <p>Pismena provjera i završni usmeni ispit.</p>
Udžbenik: <p>Zdravka MARTINIĆ-JERČIĆ – Dubravka MATKOVIĆ, <i>Prometej</i>: udžbenik grčkog jezika za 1. i 2. godinu učenja, Školska knjiga, Zagreb 2003.</p>
Literatura: <ul style="list-style-type: none">• D. SABADOŠ - M. SIRONJIĆ - Z. ZMAJLOVIĆ, <i>Grčka vježbenica</i>, Školska knjiga, Zagreb 2003¹⁷.• August MUSIĆ – Niko MAJNARIĆ, <i>Gramatika grčkog jezika</i>, Školska knjiga, Zagreb 1996¹⁴.• Stjepan SENC, <i>Grčko-hrvatski rječnik</i>, Zagreb, 1988. (reprint iz 1910.)

Nastavnik:	Prof. dr. Vedad Smailagić
Naslov predmeta:	Njemački jezik I
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja 2 sata
Uvjeti:	
Sadržaj:	Na početku predavanja studenti se upoznaju ili ponavljaju osnove gramatike njemačkog jezika neophodne za razumijevanje ciljnih tekstova i upoznaju sa rječnicima njemačkog jezika koji postoje na tržištu i u biblioteci kao i sa online-rječnicima njemačkog jezika. Nakon toga na konkretnim publiciranim popularnim i esejističkim tekstovima na njemačkm jeziku studenti prepoznaju gramatičke fenomene i uče leksiku, posebno stručnu leksiku, upoznaju se sa tekstnim vrstama i njihovim jezičkim karakteristikama prevode tekstove usmeno i pismeno na njemački jezik.
Cilj/kompetencije:	Cilj ovog predmeta je usvajanje i uvježbavanje gramatike i leksike njemačkog jezika na primjerima esejističkih i popularnih tekstova iz naučne oblasti Historija.
Način rada:	Pismena i usmena obrada zadatog popularnog ili esejističkog teksta.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu koji se sastoji od razumijevanja nepoznatog esejističkog ili popularnog teksta iz Historije na njemačkom jeziku.
Obavezna literatura:	Helbig, G/Buscha, J. (2002): Deutsche Grammatike für den Fremdsprachenunterricht. Langenscheidt. Hansen-Kokoruš, R. et al. (2005): Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik. Globus. Duden (2009): Universalwörterbuch. Duden. I drugi stručni rječnici njemačkog jezika.
Dopunska literatura:	Studenti će na početku semestra dobiti listu tekstova na njemačkom jeziku koji će se čitati, obrađivati i analizirati u toku nastave.

Nastavnik:	Prof. dr. Vedad Smailagić
Naslov predmeta:	Njemački jezik II
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja 2 sata
Uvjeti:	Položen njemački jezik I
Sadržaj:	U toku ovog semestra studenti čitaju, analiziraju i komentiraju naučne tekstove na njemačkom jeziku sa temama koji se tiču povijesti BiH i povijesti kontakata zemalja njemačkog govornog područja i BiH te drže kraća izlaganja na njemačkom jeziku na neku od tema iz tekstova. U toku nastave studenti čitaju tekstove, postavljaju pitanja i daju odgovore na njemačkom jeziku, piše apstrakte tekstova na njemačkom jeziku.
Cilj/kompetencije:	Cilj ovog predmeta je usvajanje i uvježbavanje gramatike i leksike njemačkog jezika na primjerima naučnih tekstova koji se tiču povijesti BiH u 19. i 20. vijeku kroz tekstove na njemačkom jeziku te povijesnog odnosa zemalja njemačkog govornog područja i BiH.
Način rada:	Pismena i usmena obrada zadatog stručnog ili naučnog teksta.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu koji se sastoji od razumijevanja nepoznatog stručnog ili naučnog teksta na njemačkom jeziku.
Obavezna literatura:	Helbig, G/Buscha, J. (2002): Deutsche Grammatik für den Fremdsprachenunterricht. Langenscheidt. Hansen-Kokoruš, R. et al. (2005): Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik. Globus. Duden (2009): Universalwörterbuch. Duden. I drugi stručni rječnici njemačkog jezika.
Dopunska literatura:	Studenti će na početku semestra dobiti listu tekstova na njemačkom jeziku koji će se čitati, obrađivati i analizirati u toku nastave.

HISTORIJA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
I	Istočno-centralna Evropa u srednjem vijeku	FIL HIS 614	5 (75)	12
I	Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)	FIL HIS 615	3 (45)	8
I	Izborni predmet		2 (30)	6
I	Staroslavenski jezik	FIL HIS 616	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
II	Crkva bosanska	FIL HIS 624	5 (75)	12
II	Metodologija (Stanje izvora i rad na izvorima)	FIL HIS 625	3 (45)	8
II	Izborni predmet		2 (30)	6
II	Bosanska redakcija staroslavenskog jezika	FIL HIS 626	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
III	Topografija srednjovjekovne Bosne	FIL HIS 713	5 (75)	12
III	Metodologija (Pisanje historijskog rada)	FIL HIS 711	3 (45)	8
III	Izborni predmet		2 (30)	6
III	Doktorski seminar	FIL HIS 712	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
----------	----------------	-------	--------------	------

IV	Mentorski rad	FIL HIS 720	8 (120)	18
IV	Doktorski seminar	FIL HIS 721	4 (60)	12

Ukupno **12 (180)** **30**

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
V	Mentorski rad	FIL HIS 810	8 (120)	18
V	Doktorski seminar	FIL HIS 811	4 (60)	12

Ukupno **12 (180)** **30**

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
VI	Mentorski rad	FIL HIS 820	8 (120)	18
VI	Doktorski seminar	FIL HIS 821	4 (60)	12

Ukupno **12 (180)** **30**

Nastavnik:	Doc. dr. Emir Filipović
Naslov predmeta:	Istočno-centralna Evropa u srednjem vijeku
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Studenti stječu osnovna znanja o povijesti istočno-centralne Europe, regije smještene između europskog istoka i zapada, nastanjene pretežno Slavenima sa mnogim zajedničkim crtama u političkom, crkvenom i kulturnom razvoju. Posebno će biti aktualizirano pitanje mjesta srednjovjekovne Bosne u cjelini razvoja ove regije.</p> <p>Povijesno-kulturološke konstituente istočno-centralne Europe, kao prijelazne zone europske kulture. Geografske zone istočno-centralne Europe. Diferenciranje pomodnih pojmova: zapadna, zapadno-centralna, istočno-centralna i istočna Europa. Zapadni i južni Slaveni. Carstvo Karla Velikog: “rođenje” Europe. Mozaik zemalja istočno-centralne Europe. Istočna i zapadna Crkva u istočno-centralnoj Europi: povijest granice. Dinastička (politička) povijest. Corona regni i vladarski kult. Predstavnička tijela. Dvorska i pučka kultura. Faktori kulturne integracije: pismenost, crkveni redovi, rudari Sasi, mediteranski trgovci, umjetnički stilovi, pogrebna arhitektura, viteštvo, heraldika, sfragistika, numizmatika. Srednjovjekovna Bosna u kulturnoj slici istočno-centralne Europe. Jugoistočna Europa – istočno-centralna Europa: razdvajanje puteva u drugoj polovici XV. stoljeda. Smjena kulturoloških obrazaca.</p>
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jean W. Sedlar, <i>East Central Europe in the Middle Ages 1000-1500. A History of East Central Europe</i>, Volume III, Editors P. F Sugar-D. W. Treadgold, University of Washington Press, Seattle&London, 1994. 2. Francis Dvornik, <i>The making of Central and Eastern Europe</i>, The Polish Research Centre LTD, London, 1949. 3. Oskar Halecki, <i>Borderlands of Western Civilization. A History of East Central Europe</i>, The Ronald Press Company, New York, 1952.

Nastavnik:	prof. dr. Pejo Ćošković
Naslov predmeta:	Crkva bosanska
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Cilj predmeta je upoznati polaznike s jednom od najsloženijih tema bosanske srednjovjekovne historije o kojoj i danas postoje mnoga neslaganja među historičarima. Budući da je literatura o njoj gotovo nepregledna, polaznici bi se upoznali s historiografskim dometima.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crkvena i vjerska pripadnost u srednjem vijeku kao utočište i zaštita ili neka svi budu jedno. - Kršćani na drugi način, neshvaćeni i neprihvaćeni paralelni svijet. - Kad nema Bosanske biskupije može i Crkva bosanska (nastanak). - Crkva bosanska unatoč svemu apostolska i dualistička (u očima suvremenika). - Vjera rimska i vjera bosanska, kršćanstvo na dva načina nije isto. - Redovnici vjere bosanske i vjere rimske u bosanskom društvu (pojašnjenje). - Crkva u društvu (utjecaj), društvo u crkvi (spasiti dušu ili zbrinuti tijelo).
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Šidak Jaroslav, <i>Studije o Crkvi bosanskoj i bogumilstvu</i>, Zagreb, 1975. 2. Ćirković Sima, <i>Bosanska crkva u bosanskoj državi, Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine</i>, I, Sarajevo, 1987, 191-254. 3. Ćošković Pejo, <i>Crkva bosanska u XV stoljeću</i>, Sarajevo, 2005.
Dopunska literatura:	

Nastavnik:	prof. dr. Esad Kurtović
Naslov predmeta:	Topografija srednjovjekovne Bosne
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Ovaj predmet definira topografiju kao značajan prostor za izučavanje historije srednjovjekovne Bosne. Polaznici će se upoznati sa raznolikom izvornom podlogom koja presuđuje u radu na topografiji, različitim metodama i modelima rada na prezentaciji i interpretaciji prikupljenih podataka. Praktičnim radom na temi iz topografije srednjovjekovne Bosne polaznici pokazuju svoju osposobljenost za samostalan rad.</p> <p>Značaj istraživanja u modernoj historiografiji. Izvori za izučavanje topografije srednjovjekovne Bosne. Karakteristike podneblja i utjecaji sredine na razvoj ljudskih zajednica. Definiranje pojmova povezanih za društveno djelovanje na određenom prostoru (državna i društvena organizacija na primjeru porodice, roda, župe, veleposjeda i naselja u srednjovjekovnoj Bosni). Praktična primjena.</p>
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<p>1. Pavao Anđelić, <i>Studije o teritorijalno-političkoj organizaciji srednjovjekovne bosanske države</i>, Sarajevo, 1982.</p> <p>2. <i>Лексикон српског средњег века</i>, Knowledge, Београд 1997.</p>
Dopunska literatura:	

Nastavnik:	prof. dr. Pejo Ćošković – prof. dr. Esad Kurtović
Naslov predmeta:	Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Ukazati na osnovnu literaturu koja na najbolji način pokazuje novije tendencije u razvoju historiografije. Dva su temeljna pravca na kojima će se odvijati nastava u okviru ovoga predmeta:</p> <p>Prvi pravac - ukazivanje na novije teorije i metode komparativnog pristupa izučavanju povijesnih fenomena,</p> <p>Drugi pravac - praktično vježbanje kritičkoga pristupa literaturi.</p> <p>Svaki polaznik studija će u saradnji sa nastavnikom pripremiti jedan rad u kojemu će se analizirati različiti pristupi u literaturi o istom povijesnom fenomenu. Na taj način će polaznici praktično izoštravati kritički pristup literaturi, te učiti kako se piše naučni rad.</p>
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pavo Živković, <i>Bibliografija objavljenih izvora i literature o srednjovjekovnoj Bosni</i>, Zavičajni muzej, Travnik, 1982. 2. <i>Savjetovanje o istoriografiji Bosne i Hercegovine (1945-1982)</i>, ANUBiH, Posebna izdanja, knj. LXV, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 12, Sarajevo, 1983. 3. Esad Kurtović, <i>Historiografska literatura o srednjovjekovnoj Bosni objavljena u zemlji i inostranstvu</i>, Prilozi 29, Sarajevo, 2000, 49-88.
Dopunska literatura:	

Nastavnik:	Doc. dr. Emir Filipović
Naslov predmeta:	Metodologija (stanje izvora i rad na izvorima)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Uvodna razmatranja; važnost i uloga izvorne građe u istraživačkom radu historičara; klasifikacija izvora; domaći i strani izvori; neobjavljeni i objavljeni izvori; metode rada sa izvorima; rad u arhivu; fondovi arhivske građe; prikupljanje arhivske građe; individualni rad sa kandidatom - konsultacije.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jakov Stipišić, <i>Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi. Latinska paleografija. Opća diplomatika. Kronologija</i>, Zagreb, 1972. 2. Adriano Capelli, <i>Lexicon Abreviaturarum</i>, J.J. Weber, Leipzig, 1928. 3. Josip Gelčić, <i>Dubrovački arhiv</i>, GZM, knj. XXII, Sarajevo, 1910, 337-388. 4. Stjepan Antoljak, <i>Izvori za historiju naroda Jugoslavije - Srednji vijek</i>, Zadar, 1978.
Dopunska literatura:	

Nastavnik:	Doc. dr. Amir Duranović
Naslov predmeta:	Metodologija (Pisanje historijskog teksta)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan treći semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Metodologija izrade naučnog teksta: Osobine dobrog naučnog rada; izbor teme za naučni rad; radna hipoteza; plan rada; struktura naučnog rada; citiranje izvora i literature. Pisanje historijskog teksta: pisanje koje se zasniva na istraživanju; proces pisanja; faze u pisanju (priprema, pisanje rukopisa, revizija rukopisa, ispravke); kako i kada započeti pisati; tehnika pisanja; struktura teksta (rečenice, pasusi, odjeljci, poglavlja); stilske odlike i gramatička korektnost teksta.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miloje Sarić, <i>Opšti principi naučnog rada</i>, Beograd 1989. 2. Li Kuba i Džon Koning, <i>Metodologija izrade naučnog teksta</i>, Podgorica-Banja Luka 2004. 3. Mustafa Čengić, <i>Vještina pisanja</i>, Sarajevo 2005. 4. Max Weber, <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Zagreb 1986. 5. Miroslav Vujević, <i>Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti</i>, Zagreb 1988. 6. Midhat Šamić, <i>Kako nastaje naučno djelo, Uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opšti principi</i>, Sarajevo 1990. 7. Mrjana Gross, <i>Historijska znanost</i>, Zagreb 1976. 8. Edward Hallet Carr, <i>Šta je povijest?</i> Zagreb 2004.

Nastavnik:	Prof. dr. Lejla Nakaš
Naslov predmeta:	Staroslavenski jezik
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (2 sata)
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Ovaj kolegij ima za cilj upoznavanje s osnovama općeslavenske pisane kulture. Na temelju znanja koja se stječu na ovom kolegiju studenti će moći čitati i tumačiti staroslavenske tekstove.</p> <p>Na predavanjima se predstavlja gramatička struktura staroslavenskog jezika. Tekstovi se analiziraju na paleografskoj i lingvističkoj razini, transliteriraju se i prevode na savremeni jezik.</p>
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pohađanje nastave i redovno obavljanje zadataka – transliteracije ćirilčkih i glagoljičkih tekstova, gramatičke analize i prevođenja. Na kraju semestra obavezan je kolokvij iz transliteracije staroslavenskog teksta. Završni ispit se sastoji iz dva dijela: (1) pismena provjera stečenog znanja iz gramatike staroslavenskog jezika (2) usmeni dio na kojem se čita, gramatički analizira i prevodi kraći odlomak teksta
Obavezna literatura:	<p>1. Svetozar Nikolić, <i>Staroslovenski jezik</i>, 2. izdanje, Bard-fin, Berograd – Romanov, Banja Luka, 2008.</p> <p>2. Stjepan Damjanović, <i>Staroslavenski glasovi i oblici</i>, Hrvatska sveučilišna naklada, 2005.</p> <p>3. Old Church Slavonic Online by Todd B. Krause and Jonathan Slocum: http://www.utexas.edu/cola/centers/lrc/eieol/ocsol-0-X.html</p>
Dopunska literatura:	

Nastavnik:	Prof. dr. Lejla Nakaš
Naslov predmeta:	Bosanska redakcija staroslavenskog jezika
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (2 sata)
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Ovaj kolegij ima za cilj upoznavanje s pisanom kulturom u srednjovjekovnoj bosanskoj državi. Na temelju znanja koja se stječu na ovom kolegiju studenti će moći čitati i tumačiti starobosanske tekstove.</p> <p>Na predavanjima se predstavlja gramatička struktura bosanske redakcije staroslavenskog jezika. Tekstovi se analiziraju na paleografskoj i lingvističkoj razini, transliteriraju se i usklađuju sa savremenim jezikom.</p>
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pohađanje nastave i redovno obavljanje zadataka – transliteracije tekstova, gramatičke analize i jezičke adaptacije. Ispit se sastoji iz dva dijela: (1) pismena provjera stečenog znanja iz gramatičkih i paleografskih osobitosti i (2) usmeni dio na kojem se čita, gramatički analizira i prevodi kraći odlomak teksta
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lejla Nakaš (prir.), <i>Hrestomatija tekstova iz historije književnog jezika</i> 2. Herta Kuna, <i>Hrestomatija starije bosanske književnosti</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1974. 3. Herta Kuna, <i>Srednjovjekovna bosanska književnost</i>, u: Pisana riječ u Bosni i Hercegovini 4. Herta Kuna, Redakcije staroslavenskog kao literarni jezik Srba i Hrvata, Slovo 15-16, Zagreb, 1965, 183-198. 5. Herta Kuna, Bosanski rukopisni kodeksi u svjetlu južnoslavenskih redakcija staroslavenskog jezika, u: Radovi sa simpozija Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura, Zenica, 1973, 89-102. 6. Herta Kuna, Jezičke karakteristike glosa u bosanskom jevandjelju iz Srećkovićeve zaostavštine, Slovo, Zagreb, 1976.

7. Herta Kuna, O jeziku i pismu Hvalovog zbornika
8. Jaroslav Šidak, Kopitarovo bosansko evanđelje u sklopu pitanja "crkve bosanske", Slovo 4-5, Zagreb, 1955, 47-63.
9. Jaroslav Šidak, Bosanski rukopisi u Gosudarstvenoj publicnoj biblioteci u Sankt Peterburgu, Slovo 17, Zagreb, 1966, 113-124.
10. Irena Grickat, Divoševo evanđelje filološka analiza, Južnoslavenski filolog XXV, 1961-1962.
11. Ivan Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, I. dio, Opisi rukopisa, u: Starine JAZU, Zagreb, 1911.
12. Vjekoslav Štefanić, Splitski odlomak glagoljskog misala starije redakcije, Slovo 6-8, Zagreb, 1957.
13. Jagoda Jurić-Kappel, Glagolizam i glagoljica u Bosni i na Balkanu, Forum Bosnae 18, Sarajevo, 2002.
14. Ivan Milčetić, Misal Hrvoje, spljetskoga vojvode, Starine JAZU, XXXIII, Zagreb, 1911.
15. Josip Hamm, Glagoljski zapis u rukopisu krstjanina Radosava, Slovo 9-10, Zagreb, 1960.
16. Vladimir Vrana, Književna nastojanja u sredovječnoj Bosni, u: Poviest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1942.
17. Franjo Rački, Dva nova priloga za poviest bosanskih patarena, Starine JAZU, Zagreb, 1882.
18. Jaroslav Šidak, Marginalija uz jedan rukopis "crkve bosanske" u mletačkoj Marciani, Slovo 6-8, Zagreb, 1957, 134-153.
19. Ćiro Truhelka, Bosančica – Prilog bosanskoj paleografiji, GZM, 1889.
20. Mate Tentor, Bosančica, u: Poviest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1942.
21. Tomislav Raukar, O problemu bosančice prvi dio – historiografske kontraverze, u: Radovi sa simpozija Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura, Zenica, 1973, 103-144.
22. Aleksandar Solovjev, Vlasteoske povelje bosanskih vladara,
23. Vladimir Mošin, Metodološke bilješke o tipovima pisma u ćirilici, Slovo 15-16, Zagreb, 1965.
24. Gregor Čremošnik, Bosanske i humske povelje srednjega vijeka,

	<p>GZM, Sarajevo, 1948.</p> <p>25. Asim Peco, Povelja Kulina bana u svjetlosti štokavskih govora XII i XIII vijeka, u: Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina, ANUBiH, Sarajevo, 1989.</p> <p>26. Petar Đorđić, Razvitak brzopisa u državnim kancelarijama Nemanjića i njihovih nasljednika, u: Istorija srpske ćirilice, 1971.</p> <p>27. Petar Đorđić, Upotreba i razvitak srpskoga brzopisa izvan njegova matičnoga područja, u: Istorija srpske ćirilice, 1971.</p> <p>28. Jagoda Jurić-Kappel, O dijalekatskim temeljima srednjovjekovne bosanske pismenosti, Slovo 56-57, Zagreb, 2008.</p> <p>29. Marinka Šimić, Radosavljeva bosanska knjiga, Forum Bosnae, 42, Sarajevo, 2008.</p> <p>30. Lejla Nakaš, Zapadna ćirilica i bosančica, Bosanski jezik, br. 6, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2009.</p> <p>31. Lejla Nakaš, Zapadnoštokavski pisani idiom u srednjem vijeku, Bosanski jezik, br. 5, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2008.</p>
<p>Dopunska literatura:</p>	

HISTORIJA BOSNE I HERCEGOVINE U OSMANSKOM PERIODU (1463-1839)

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
I	Historija Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu do 1600.	FIL HIS 617	5 (75)	12
I	Historiografija	FIL HIS 618	3 (45)	8
I	Izborni predmet		2 (30)	6
I	Turski jezik 1	FIL HIS 619	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
II	Historija Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu 1600-1839.	FIL HIS 627	5 (75)	12
II	Osmanska diplomatika i paleografija	FIL HIS 628	3 (45)	8
II	Izborni predmet		2 (30)	6
II	Turski jezik 2	FIL HIS 629	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
III	Izvori za historiju Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu	FIL HIS 714	5 (75)	12
III	Metodologija (Pisanje historijskog rada)	FIL HIS 711	3 (45)	8
III	Izborni predmet		2 (30)	6
III	Doktorski seminar	FIL HIS 712	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
IV	Mentorski rad	FIL HIS 720	8 (120)	18
IV	Doktorski seminar	FIL HIS 721	4 (60)	12

Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
V	Mentorski rad	FIL HIS 810	8 (120)	18
V	Doktorski seminar	FIL HIS 811	4 (60)	12
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
VI	Mentorski rad	FIL HIS 820	8 (120)	18
VI	Doktorski seminar	FIL HIS 821	4 (60)	12
Ukupno			12 (180)	30

Ime nastavnika:

Doc. dr. Fahd Kasumović

Naziv predmeta i šifra: Historija Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu do 1600.
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Analiza i savladavanje temeljnih problema historije BiH u osmanskom periodu od 1463. do 1600. godine
Sadržaj predmeta: <p>Bit će obrađeni različiti problemi iz političke, socijalno-ekonomske i kulturne historije Bosne i Hercegovine od pada bosanske kraljevine do početka 17 stoljeća. Analizirat će se temeljne karakteristike, uspostavljanje i razvoj klasičnih osmanskih institucija na teritoriji Bosne i Hercegovine. Posebna pažnja bit će posvećena temama koje ukazuju na specifičnosti prostora BiH u odnosu na ostale teritorije Osmanskog carstva. Pri tome, bit će izvršena i komparativna analiza u odnosu na političku, socijalno-ekonomsku i kulturnu situaciju u ostatku Osmanskog carstva.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. H. Šabanović, Vojno uređenje Bosne od 1463. g. do kraja XVI stoljeća, GIDBiH, IX, Sarajevo, 19582. A. Handžić, Studije o Bosni, Istanbul. 19943. A. Handžić, Tuzla i njena okolina, Sarajevo, 19754. B. Zlatar, Zlatno doba Sarajeva, Sarajevo, 19965. B. Zlatar, Gazi Husrev-beg, Sarajevo, 20105. H. Šabanović, Književnost muslimana BiH na orijentalnim jezicima, Sarajevo,

1973

6. H. Kreševljakovi, Izabrana djela, I-IV, Sarajevo, 1991

7. S.S.H Muvekkit, Povijest Bosne 1, Sarajevo 1999

8. I. Kasumović, Školstvo i obrazovanje u bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave, Mostar 1999

9. Dž. Čehajić, Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama, Sarajevo, 1986

10. N. Filipović, Pogled na osmanski feudalizam, GDI BiH IV, Sarajevo, 1952

11. B. Đurđev, O vojnicima, GZM, N.s., II, Sarajevo, 1947

12. S. Bašagić, Kratka uputa u prošlost Bosne I Hercegovine (1463-1850), Sarajevo, 1900

13. H. Hadžibegić, Glavarina u osmanskoj državi, Sarajevo, 1966

14. M. Hadžijahić, Sarajevska muafnama, GDI BiH XIV, Sarajevo, 1963

15. Simpozij "Vlasi u XV I XVI vijeku", Sarajevo, 1983

16. Naučni skup "Širenje islama i islamska kultura u bosanskom ejaletu", Sarajevo, 1991

17. H. Šabanović, Bosanski pašaluk, Sarajevo, 1959

Ime nastavnika : Prof. dr. Kerima Filan

Naziv predmeta: Turski jezik 1
Semestar (semestri): 1. semestar; 2 sata predavanja
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj kolegija je da student savlada nastavne jedinice naznačene u sadržini predmeta i da ovlada osnovnom gramatikom turskog jezika. Ovaj kolegij studentu treba osigurati osnove za bavljenje jednostavnim tekstovima na turskom jeziku.
Sadržina predmeta: Osnove iz fonetike i fonologije turskog jezika. Morfonologija i osnove morfologije turskog jezika. Čitanje i prevođenje jednostavnih tekstova na turskom jeziku. U okviru ovoga kolegija čitaju su kraći tekstovi prilagođeni gramatičkim jedinicama koje se obrađuju. To su najprije jednostavne, potom proširene rečenice. Pred kraj kolegija čitaju se kratki tekstovi, poput anegdota i biografija. Studentske obaveze: Redovni studenti dužni su redovito pohađati nastavu i izvršavati zadatke koji se sastoje u pripremanju zadanoga teksta. Tokom 1. semestra studenti su obavezni pročitati najmanje 20 stranica odabranih tekstova. U vrijeme konsultacija tokom 1. semestra studenti će obavljati individualne razgovore s predmetnim nastavnikom o lektiri koju čitaju, kao i o rezultatima svoga rada.
Preduvjeti za upis predmeta: -----
Način provjere znanja: završni pismeni ispit na kraju 1. semestra.
Osnovna literatura: Jansky, Herbert (1986), <i>Lehrbuch Der Türkischen Sprache</i> , Harasowitz-Verlag. Rječnik turskog jezika.
Dopunska literatura:

Čaušević, Ekrem (1996), *Gramatika suvremenoga turskog jezika*, Zagreb.

Đinđić, Slavoljub (1979), *Udžbenik turskog jezika*, Beograd.

Čaušević, Ekrem (2002), *Turkološka čitanka. Izbor iz turskoga tiska s glosarom i komentarima*, Zagreb.

Posljednja promjena nastavnog programa:

Ime nastavnika:

Doc. dr. Fahd Kasumović

Naziv predmeta i šifra: Historiografija
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta:
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s temeljnim historiografskim radovima o Bosni i Hercegovini u osmanskom periodu 1463-1839 godine
Sadržaj predmeta: <p>Na nastavi studentima će se predstaviti razvoj historiografije koja obrađuje područje Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu 1463-1839. Bit će predstavljeni najnačajniji autori i njihova djela koja su nastajala na različitim jezicima, a koja će se posmatrati u tri tematske cjeline: 1) od prvih pionirskih radova do konca II svjetskog rata); 2) historiografija od 1945. do 1992; 3) historiografija od 1992. godine do danas. U svakoj od navedenih cjelina posebno će biti obrađeni različiti metodološki pristupi u pisanju historije BiH te će se ukazivati na težišta historijskih istraživanja u svakom periodu. Nastojeće se ukazati na postepeni razvoj historijske nauke, kao i na značaj institucionalizacije nauke za poboljšanje kvaliteta historijskih istraživanja. Pri tome, studenti će biti ohrabrivani na razvijanje samostalno kritičkog mišljenja, kako kroz organiziranje različitih debata, tako i kroz pisanje prikaza i osvrtu.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>The Historiography of Yugoslavia 1965-1975</i>, The Association of Yugoslav Historical Societies, Belgrade, 1975.2. <i>Savjetovanje o istoriografiji Bosne i Hercegovine (1945-1982)</i>, ur. Nedim Filipović, ANU Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1983.3. Referati sa Međunarodnog naučnog skupa: Historiografija o Bosni i Hercegovini 1980-1988., održanog 4. i 5. novembra 1999. godine," <i>Prilozi/ Contributions</i>, 29 (2000). <p>Napomena: Dodatna literature zbog svoje brojnosti ne može biti navedena na ovom mjestu te će se ona studentima dati na početku semestra.</p>

Ime nastavnika: Doc. dr. Fahd Kasumović

Naziv predmeta i šifra: Historija Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu 1600-1839.
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Analiza i savladavanje temeljnih problema historije BiH u osmanskom periodu od 1600. do 1839. godine
Sadržaj predmeta: <p>Bit će obrađeni različiti problemi iz političke, socijalno-ekonomske i kulturne historije Bosne i Hercegovine u periodu od 1600 do 1839 godine. Studentima će biti predstavljene glavne osobine osmanskog postklasičnog razdoblja do proglašenja tanzimatatskih reformi te karakteristike ovog razdoblja na primjeru Bosanskog ejaleta. Posebna pažnja bit će posvećena temama koje ukazuju na različite manifestacije krize u Osmanskom carstvu na tlu Bosne i Hercegovina te mjere i metode osmanskih vlasti usjmerene ka stabilizaciji vlasti na prostoru ove provincije.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. E. Pelidija, Bosanski ejalet od Karlovačkog do Požarevačkog mira 1699-1718, Sarajevo 19892. E Pelidija, Banjalučki boj iz 1737.-uzroci i posljedice, Sarajevo, 20021. A. Sućeska, Ajani, Sarajevo, 19652. A. Aličić, Pokret za autonomiju BiH od 1831 do 1832, Sarajevo, 19963. A. Aličić, Uređenje bosanskog ejaleta od 1789. do 1878, Sarajevo, 19835. H. Šabanović, Književnost muslimana BiH na orijentalnim jezicima, Sarajevo, 19736. H. Kreševljakovi, Izabrana djela, I-IV, Sarajevo, 1991

7. S.S.H Muvekkit, Povijest Bosne 1-2, Sarajevo 1999
8. I. Kasumović, Školstvo i obrazovanje u bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave, Mostar 1999
9. S. Bašagić, Kratka uputa u prošlost Bosne I Hercegovine (1463-1850), Sarajevo, 1900
10. H. Hadžibegić, Glavarina u osmanskoj državi, Sarajevo, 1966
11. N. Filipović, Odžakluk timari BiH, POF V, Sarajevo, 1955
12. M. Vasić, Martolosi, Sarajevo, 1967
13. V. Skarić, Izabrana djela, I-III, Sarajevo, 1985
14. E. Kovačević, Granice bosanskog pašaluka prema Austriji I Mletačkoj republici po odredbama Karlovačkog mira, Sarajevo, 1973
15. Dž. Čehajić Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama, Sarajevo, 1986
16. M. Šamić, Francuski putopisci o Bosni na pragu 19. stoljeća, Sarajevo, 1966
17. V. Miović, Dubrovačka repunlika u spisima namjesnika Bosanskog ejaleta i hercegovačkog sandžaka, Dubrovnik, 2008
18. M. Hickock, Ottoman Military Administration in Eighteen Century Bosnia, Brill, 1997
19. A. Sućeska, O nastanku čifluka u našim zemljama, GDI 16, Sarajevo, 1965
20. G. Šljivo, Bosna I Hercegovina 1788-1812, Travnik 1992
21. G. Šljivo, Bosna i Hercegovina, 1813-1826, Tešanj 2006

Ime nastavnika: Doc. dr. Fahd Kasumović

Naziv predmeta i šifra: Osmanska diplomatika i paleografija
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta:
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s karakteristikama osnovnih osmanskih diplomatskih izvora, kao i s njihovim paleografskim osobinama
Sadržaj predmeta: <p>Na nastavi studentima će biti predstavljene osobine različitih osmanskih diplomatskih izvora, kao što su ferman, berat, irada, hatt-i humayun, name-i humayun, bujruldija, kaima, arz, arzuhal, ilam, mazhar, temessuk, tezkira itd. Paralelno s ovim, kritički će biti analizirani dosadašnji rezultati koji su u postignuti u diplomatskoj nauci, s ukazivanjem na rad autora koji su na ovom polju ostvarili najveći doprinos. Pored upoznavanja s prepoznatljivim diplomatskim elementima koje navedeni dokumenti sadrže, bit će obrađene i paleografske osobine različitih osmanskih pisama, kao što su: sijakat, divani, dželi divani, nesh, talik, rika. Posebna pažnja bit će posvećena praktičnom radu, prije svega čitanju, prevodenju i diplomatskoj analizi izabranih originalnih dokumenata.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. M. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin dili (Diplomatik), Istanbul, 19942. T. Gökbilgin, Osmanlı Paleografyası ve Diplomatik İlmi, Istanbul, 19703. A. Aktan, Osmanlı paleografyası ve siyasi yazışmalar, İstanbul, 19954. Б. Недков, Османотурска дипломатика и палеография, I-II, София, 19665. А. Велков, Бидове османотурски документи, София, 19866. Lj. Čolić, Osmanska diplomatika sa paleografijom, Beograd, 20057. M. Selmanović, Ferman-diplomatički osvrt, POF, XXXII-XXXIII, Sarajevo, 19848. M. Selmanović, Berat kao diplomatska vrsta, POF XXXV, Sarajevo, 19879. A. Gadžo-Kasumović, Diplomatički dokumenti: arzuhali, mahzari, arzovi, ilami i sahha bujruldije, Anali GHB, XXXI, Sarajevo, 2010

Ime nastavnika : Prof. dr. Kerima Filan

Naziv predmeta: Turski jezik 2
Semestar (semestri): 2. semestar; 2 sata predavanja
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj kolegija je da student savlada nastavne jedinice naznačene u sadržini predmeta i da ovlada gramatikom turskog jezika. Ovaj kolegij studentu treba osigurati bavljenje tekstovima na turskom jeziku.
Sadržina predmeta: Morfologija turskog jezika s elementima sintakse. Sintaksa turskog jezika. Čitanje i prevođenje tekstova na turskom jeziku. U okviru ovoga kolegija čitaju su tekstovi na turskom jeziku prilagođeni gramatičkim jedinicama koje se obrađuju. Odabrani tekstovi bit će iz područja historije. Pred kraj kolegija čitat će se dijelovi historijskih romana. Studentske obaveze: Redovni studenti dužni su redovito pohađati nastavu i izvršavati zadatke koji se sastoje u pripremanju zadanoga teksta. Tokom 2. semestra studenti su obavezni pročitati najmanje 30 stranica odabranih tekstova. U vrijeme konsultacija tokom 2. semestra studenti će obavljati individualne razgovore s predmetnim nastavnikom o lektiri koju čitaju, kao i o rezultatima svoga rada.
Preduvjeti za upis predmeta: Turski jezik 1
Način provjere znanja: završni pismeni ispit na kraju 2. semestra.
Osnovna literatura: Jansky, Herbert (1986), <i>Lehrbuch Der Türkischen Sprache</i> , Harasowitz-Verlag. Rječnik turskog jezika. Dopunska literatura:

Čaušević, Ekrem (1996), *Gramatika suvremenoga turskog jezika*, Zagreb.

Đinđić, Slavoljub (1979), *Udžbenik turskog jezika*, Beograd.

Čaušević, Ekrem (2002), *Turkološka čitanka. Izbor iz turskoga tiska s glosarom i komentarima*, Zagreb.

Posljednja promjena nastavnog programa:

Ime nastavnika: Doc. dr. Fahd Kasumović

Naziv predmeta i šifra: Izvori za historiju Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta:
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s temeljnim historijskim izvorima za historiju Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu.
Sadržaj predmeta: Na nastavi će biti obrađeni primarni historijski izvori koji su značajni za izučavanje historije BiH u osmanskome periodu. Posebno će biti predstavljeni različiti izvori na osmanskome, arapskome, perzijskome, engleskome, njemačkome, francuskome, ruskom, latinskome, talijanskome, kao i izvori na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku. Radi ostavarivanja navedenog cilja bit će provedena višeslojna praktična analiza izabranih historijskih dokumenata. Bit će predstavljene spoljne i unutarnje osobine pojedinih izvora, kao i fondovi i zbirke arhivske građe koje se odnose na teritoriju BiH. Pored ovoga, studenti će biti praktično obučavani da samostalno interpretiraju činjenice i povezuju ih s pojedinim historijskim problemima na osnovu analiziranih izvora i odogovarajuće literature.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Završni ispit je usmeni. Angažman u toku nastave čini 50% ocjene.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. A. Handžić etc., Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine, I-IV, Sarajevo, 20002. B. Đurđev etc, Kanuni i kanun-name, Sarajevo, 19573. D. Bojanić, etc., Maglajski sidžili 1816-1840, Sarajevo, 20054. Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek), Sarajevo, 19855. E. Kovačević, Muhimme defteri: dokumenti o našim krajevima, Sarajevo, 19856. H. Šabanović, Turski dokumenti o Bosni iz druge polovine XV stoljeća, IPZ, II, Sarajevo, 19497. H. Šabanović, Krajište Isa-bega Ishakovića, Sarajevo, 19648. E. Čelebija, Putopis: odlomci o jugoslovenskim zemljama, Sarajevo, 19739. G. Elezović, Turski izvori za istoriju Jugoslavena, Bratstvo, XXVI, Beograd, 193210. A. Aličić, Sumarni popis sandžaka Bosna iz 1468/69, Mostar, 200811. M. M. Bašeskija, Ljetopis (1746-1804), pr. M. Mujezinović, Sarajevo, 196812. M. Mujić, Sidžil mostarskog kadije 1632-1634, Sarajevo, 198713. D. Buturović, Isprave spahijskih porodica iz doline Neretve, POF 6-7, 1958

14. H. Šabanović, Književnost muslimana BiH na orijentalnim jezicima, Sarajevo, 1973

15. I. Pederin, Austrijska putopisna djela o Bosni i Hercegovini, Radio Sarajevo, Treći program 11/ 39, Sarajevo, 1982

16. P. Matković, Putovanja po balkanskom poluotoku XVI vijeka, Rad JAZU, LXII, Zagreb 1982

23. O. Hadžiselimović, Na vratima istoka-engleski putnici o Bosni od 16. do 20 vijeka, Sarajevo, 1989

17. M. Šamić, Francuski putopisci o Bosni na pragu 19. stoljeća, Sarajevo 1966

18. N. Lašvanin, Ljetopis, Sarajevo, 1981

Nastavnik:	Doc. dr. Amir Duranović
Naslov predmeta:	Metodologija (Pisanje historijskog teksta)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan treći semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Metodologija izrade naučnog teksta: Osobine dobrog naučnog rada; izbor teme za naučni rad; radna hipoteza; plan rada; struktura naučnog rada; citiranje izvora i literature. Pisanje historijskog teksta: pisanje koje se zasniva na istraživanju; proces pisanja; faze u pisanju (priprema, pisanje rukopisa, revizija rukopisa, ispravke); kako i kada započeti pisati; tehnika pisanja; struktura teksta (rečenice, pasusi, odjeljci, poglavlja); stilske odlike i gramatička korektnost teksta.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miloje Sarić, <i>Opšti principi naučnog rada</i>, Beograd 1989. 2. Li Kuba i Džon Koning, <i>Metodologija izrade naučnog teksta</i>, Podgorica-Banja Luka 2004. 3. Mustafa Čengić, <i>Vještina pisanja</i>, Sarajevo 2005. 4. Max Weber, <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Zagreb 1986. 5. Miroslav Vujević, <i>Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti</i>, Zagreb 1988. 6. Midhat Šamić, <i>Kako nastaje naučno djelo, Uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opšti principi</i>, Sarajevo 1990. 7. Mrjana Gross, <i>Historijska znanost</i>, Zagreb 1976. 8. Edward Hallet Carr, <i>Šta je povijest?</i> Zagreb 2004.

HISTORIJA BOSNE I HERCEGOVINE U 19. I 20. STOLJEĆU

Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
I	Evropski kontekst historije Bosne i Hercegovine 19. i 20. stoljeća	FIL HIS 630	5 (75)	12
I	Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)	FIL HIS 631	3 (45)	8
I	Izborni predmet		2 (30)	6
I	Njemački jezik 1	FIL HIS 613	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
II	Historija Bosne i Hercegovine u 19. Stoljeću	FIL HIS 632	5 (75)	12
II	Metodologija (Stanje izvora i rad na izvorima)	FIL HIS 633	3 (45)	8
II	Izborni predmet		2 (30)	6
II	Njemački jezik 2	FIL HIS 623	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
III	Historija Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću	FIL HIS 715	5 (75)	12
III	Metodologija (Pisanje historijskog rada)	FIL HIS 711	3 (45)	8
III	Izborni predmet		2 (30)	6
III	Doktorski seminar	FIL HIS 712	2 (30)	4
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS

IV	Mentorski rad	FIL HIS 720	8 (120)	18
IV	Doktorski seminar	FIL HIS 721	4 (60)	12
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
V	Mentorski rad	FIL HIS 810	8 (120)	18
V	Doktorski seminar	FIL HIS 811	4 (60)	12
Ukupno			12 (180)	30
Semestar	Naziv predmeta	Šifra	Sati nastave	ECTS
VI	Mentorski rad	FIL HIS 820	8 (120)	18
VI	Doktorski seminar	FIL HIS 821	4 (60)	12
Ukupno			12 (180)	30

Nastavnik:	Prof. dr. Zijad Šehić
Naslov predmeta:	Evropski kontekst historije Bosne i Hercegovine 19. i 20. stoljeća
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Veliki kongresi evropskih sila i njihov utjecaj na Bosnu i Hercegovinu. Istočno pitanje kao evropsko pitanje. Austrougarska monarhija od Nagodbe 1867. do raspada 1918. Suprotnosti dualizma i njihov utjecaj na Bosnu i Hercegovinu 1878-1918. Bosna i Hercegovina u međunarodnoj diplomatiji 1878-1918 Tri evropske političke scene 1918.-1939. Međunarodni odnosi u Evropi između dva svjetska rata (1918.-1939.) Pokreti otpora u Evropi 1939-1945, Holokaust, Hladni rat, Evrpske integracije nakon 1945, Raspad komunizma u Evropi i posljedice na međunarodnu diplomatiju.
Cilj/kompetencije:	Da studenti steknu saznanja o historiji Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću kao dijelu evropske historije. Sagledavanjem procesa i dešavanja na evropskom prostoru u XIX i XX stoljeću pratile bi se i njihove refleksije na političke i društvene promjene u Bosni i Hercegovini.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanoj literaturi i analiza arhivske građe
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja i usmeni ispit nakon završetka nastave. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	Debidur A, Diplomatska istorija Evrope (od otvaranja Bečkog kongresa do zaključenja Berlinskog kongresa) Beograd 1933; Elisebeth Fehrenbach, Vom Anciën Regime zum Wiener Kongreß, R. Oldenburg Verlag, München-Wien 1981; Čedomir Popov, Građanska Evropa, I-II, Novi Sad 1989; Vasilj Popović, Istočno pitanje, Sarajevo 1965; Schöllgen G, Das Zeitalter des Imperialismus, R. Oldenburg Verlag, München-Wien 1981; München 1986., A.

	<p>J. P. Taylor, Borba za prevlast u Evropi 1848.- 1914. Popov Čedomir, Od Versaja do Danziga, Novi Sad 1989; Mitrović Andrej, Vreme netrpeljivih, Beograd 1974; Kenedi Pol, Uspori i pad velikih sila, Službeni list Beograd, CID Podgorica 1999.; Calvokoressi P., Povijest svijeta nakon 1945. Zagreb 2003. Laker Volter, Evropa 1945.-1992., Beograd 1999. Ričard Krempton, Balkan poslije Drugog svjetskog rata, Beograd 2003.; Hillgruer Andreas, Europa in der Weltpolitik der nachkriegszeit (1945-1963), R. Oldenburg Verlag, München-Wien 1979; Šmale Wolfgang, Istorija evropske ideje, Beograd 2003.</p>
Dopunska literatura:	<p>Na početku semestra polaznici će dobiti spisak dopunske literature u zavisnosti od izbora uže stručne oblasti</p>

Nastavnik:	Doc. dr. Amila Kasumović
Naslov predmeta:	Metodologija (Stanje historiografije i kritičko čitanje historijske literature)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	1 semestar, 3 sata sedmično
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja, Seminar.
Uvjeti:	Upisan prvi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>Ukazati na osnovnu literaturu koja na najbolji način pokazuje novije tendencije u razvoju historiografije. Dva su temeljna pravca na kojima će se odvijati nastava u okviru ovoga predmeta:</p> <p>Prvi pravac - ukazivanje na novije teorije i metode komparativnog pristupa izučavanju povijesnih fenomena,</p> <p>Drugi pravac - praktično vježbanje kritičkoga pristupa literaturi.</p> <p>Svaki polaznik studija će u saradnji sa nastavnikom pripremiti jedan rad u kojemu će se analizirati različiti pristupi u literaturi o istom povijesnom fenomenu. Na taj način će polaznici praktično izoštravati kritički pristup literaturi, te učiti kako se piše naučni rad.</p>
Cilj/kompetencije:	Da se polaznici osposobe za istraživanje arhivske građe i izradu izvornog naučnog rada
Način rada:	Predavanja, kritičko čitanje literature i pripreme za pisanje izvornog naučnog rada
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja i usmeni razgovor po završetku nastave. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna	Blek, Džeremi: <i>Izučavanja istorije</i> , Beograd 2007

literatura:	<p>Brkljačić, Maja i Prlenda Sandra: <i>Kultura pamćenja i historija</i>, Zagreb 2006</p> <p>Roksandić, Drago: <i>Uvod u komparativnu historiju</i>, Zagreb 2004</p> <p>Toš, Džon: <i>U Traganju za istorijom. Ciljevi, metodi i novi pravci u proučavanju savremene istorije</i>, Beograd 2008</p>
Dopunska literatura:	<p>Osim ove osnovne literature, koja omogućava upoznavanje sa novim pravcima i metodama proučavanja savremene historije, svaki će polaznik, u skladu sa svojim užim naučnim interesom, analizirati literaturu koja iz različitih perspektiva sagledava iste povijesne procese.</p>

Nastavnik:	Prof. dr. Vedad Smailagić
Naslov predmeta:	Njemački jezik 1
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja 2 sata
Uvjeti:	
Sadržaj:	<p>Na početku predavanja studenti se upoznaju ili ponavljaju osnove gramatike njemačkog jezika neophodne za razumijevanje ciljnih tekstova i upoznaju sa rječnicima njemačkog jezika koji postoje na tržištu i u biblioteci kao i sa online-rječnicima njemačkog jezika.</p> <p>Nakon toga na konkretnim publiciranim popularnim i esejističkim tekstovima na njemačkm jeziku studenti prepoznaju gramatičke fenomene i uče leksiku, posebno stručnu leksiku, upoznaju se sa tekstnim vrstama i njihovim jezičkim karakteristikama prevode tekstove usmeno i pismeno na njemački jezik.</p>
Cilj/kompetencije:	Cilj ovog predmeta je usvajanje i uvježbavanje gramatike i leksike njemačkog jezika na primjerima esejističkih i popularnih tekstova iz naučne oblasti Historija.
Način rada:	Pismena i usmena obrada zadatog popularnog ili esejističkog teksta.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu koji se sastoji od razumijevanja nepoznatog esejističkog ili popularnog teksta iz Historije na njemačkom jeziku.
Obavezna literatura:	<p>Helbig, G/Buscha, J. (2002): Deutsche Grammatike für den Fremdsprachenunterricht. Langenscheidt.</p> <p>Hansen-Kokoruš, R. et al. (2005): Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik. Globus.</p> <p>Duden (2009): Universalwörterbuch. Duden.</p> <p>I drugi stručni rječnici njemačkog jezika.</p>
Dopunska literatura:	Studenti će na početku semestra dobiti listu tekstova na njemačkom jeziku koji će se čitati, obrađivati i analizirati u toku nastave.

Nastavnik:	Prof. dr. Edin Radušić – doc. dr. Amila Kasumović
Naslov predmeta:	Historija Bosne i Hercegovine u 19. stoljeću
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Karakteristike bosanskohercegovačkog društva u posljednjem stoljeću osmanske uprave i za vrijeme austrougarske uprave – usporedba. Reforme i promjene, (civilizacijske, političke, ekonomske, kulturne...), reakcija domaćeg stanovništva na promjene (prihvatanje i neprihvatanje). Homogeno ili podijeljeno društvo. Viđenja Bosne i Hercegovine i položaja grupa stanovništva u 19. stoljeću - Karakteristike historigrafije/a. Nacija i nacionalizam na “bosanski način” - Stanovništvo Bosne i Hercegovine, između vjerskog i nacionalnog identiteta. Nacionalni pokreti. Bosna i Hercegovina i pojedine grupe njenog stanovništva u politici susjednih kneževina Srbije i Crne Gore. Hrvatski nacionalni pokret u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. “Kohezivne i separatne ideologije”. Odnosi “većine i manjine”, “lojalne” i “sumnjive” grupe. Reakcije: otpori, ustanci, pobune.
Cilj/kompetencije:	Da studenti steknu dodatna znanja o historiji Bosne i Hercegovine u 19. stoljeću, posebno o identitetu stanovništva, počecima nacionalnih pokreta i njihovom razvoju u kontekstu političkih i društvenih promjena na jugoistoku Evrope. Važan cilj je i osposobljavanja studenata za samostalno kritičko vrednovanje historiografske literature.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanoj literaturi.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja i usmeni razgovor po završetku nastave. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna	B. Anderson, Nacija: zamišljena zajednica. Razmatranje o porijeklu

<p>literatura:</p>	<p>širenja nacionalizma, Zagreb 1990.; E. Gellner, Nations and Nationalism, Oxford 1983; A. Smit, Nacionalni identitet, Beograd 1998; M. Hadžijahić, Formiranje nacionalnih ideologija u Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću, JIČ, 1-2/1970; Diskusija: Problemi etničkog razvitka u Bosni i Hercegovini, Prilozi, Institut za istoriju Sarajevo, XI-XII/11-12, 1975-1976, str. 261-342; M. Ekmečić, Nacionalna politika Srbije prema BiH i agrarno pitanje (1844-1875.), Godišnjak Istorijskog društva BiH, br. 10, Sarajevo, 1959; B. Đurđev, Osnovna istorijsko-etnička pitanja u razvitku južnoslavenskih naroda do obrazovanja nacija, Pregled, br. 7-8, Sarajevo, 1960; V. Jokanović, Elementi koji su kroz istoriju djelovali pozitivno i negativno na stvaranje bošnjaštva kao nacionalnog pokreta, Pregled, br. 9, Sarajevo, 1968; E. Radušić, Nacionalne ideje i nacionalni razvoj u Bosni i Hercegovini 19. stoljeća – od vjerskog prema nacionalnom identitetu, Jugoslavija u XX veku, Novi Sad 2010; A. S. Aličić, <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine, Sarajevo 1996.</i>; I. Tepić, <i>B i H u ruskim izvorima (1856-1878, Sarajevo 1988)</i>; M. Ekmečić, <i>Ustanak u Bosni 1875-78; Sarajevo</i>; H. Kapidžić, <i>Hercegovački ustanak</i>; I. Hadžibegović, <i>Bosanskohercegovački gradovi na razmeđu 19. i 20. stoljeća</i>, Sarajevo 1991; <i>Prilozi za istoriju B i H, II</i>, Sarajevo, 1987; Dž. Juzbašić, Nacionalno-politički odnosi i jezičko pitanje u bosanskohercegovačkom saboru 1910-1914, Sarajevo 1999; Dž. Juzbašić, <i>Politika i privreda u B i H pod austrougarskom upravom</i>, Sarajevo 2002.</p>
<p>Dopunska literatura:</p>	<p>Svakom studentu će na početku semestra biti definirana dopunska literatura u zavisnosti od istraživačkog područja namjeravane teme doktorske disertacije.</p>

Nastavnik:	Prof. dr. Zijad Šehić
Naslov predmeta:	Metodologija (stanje izvora i rad na izvorima).
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja, praktični rad u arhivu i pisanje izvornog naučnog rada (3 sata)
Uvjeti:	Upisan drugi semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Značaj i uloga izvorne građe u istraživačkom radu historičara, klasifikacija izvora , domaći i strani izvori, metode rada sa izvorima , rad u arhivu, fondovi arhivske građe, registri, prikupljanje arhivske građe, definisanje izvornog naučnog rada, pripreme radnje za pisanje izvornog rada na osnovu neobjavljene arhivske građe, prezentacija naučnog rada.
Cilj/kompetencije:	Da se polaznici osposobe za istraživanje arhivske građe i izradu izvornog naučnog rada
Način rada:	Predavanja, istraživački rad u arhivu, analiza arhivske građe i interpretacija
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Izrada izvornog naučnog rada i njegova prezentacija
Obavezna literatura:	Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ – SR Bosna i Hercegovina“, Savez društava arhivskih radnika Jugoslavije, Beograd 1981; Vodič Arhiva Bosne i Hercegovine”, Arhiv BiH, Sarajevo 1988. Pedeset godina Arhiva u Tuzli 1954-2004, grupa autora, Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla 2005., Pedeset godina Arhiva BiH i arhivske službe u Bosni i Hercegovini, Glasnik Arhiva i DAR-a BiH, god. 34, Sarajevo 1996-97, Vodič kroz fondove i zbirke Istorijskog arhiva Sarajevo, grupa autora, Istorijski arhiv Sarajevo, Sarajevo 2003. - Ferdinand Velc "Bibliografska građa o Bosni i Hercegovini", priredili za štampu Budimir Miličić, Vjekoslava Hunski. - Sarajevo: Narodna i univerzitetska

	<p>biblioteka Bosne i Hercegovine, 1991.</p> <ul style="list-style-type: none">- M. Šamić, Kako nastaje naučno djelo, Sarajevo 1990.- M.Sarić, Opšti principi naučnog rada, Beograd 1999;- Li Kuba i Džon Koking, Metodologija izrade naučnog teksta.
Dopunska literatura:	Na početku semestra polaznici će dobiti spisak dopunske literature u zavisnosti od izbora uže stručne oblasti

Nastavnik:	Prof. dr. Vedad Smailagić
Naslov predmeta:	Njemački jezik 2
ECTS bodovi:	4 ECTS
Trajanje:	2 sata
Semestar:	Ljetni
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja 2 sata
Uvjeti:	Položen njemački jezik I
Sadržaj:	U toku ovog semestra studenti čitaju, analiziraju i komentiraju naučne tekstove na njemačkom jeziku sa temama koji se tiču povijesti BiH i povijesti kontakata zemalja njemačkog govornog područja i BiH te drže kraća izlaganja na njemačkom jeziku na neku od tema iz tekstova. U toku nastave studenti čitaju tekstove, postavljaju pitanja i daju odgovore na njemačkom jeziku, piše apstrakte tekstova na njemačkom jeziku.
Cilj/kompetencije:	Cilj ovog predmeta je usvajanje i uvježbavanje gramatike i leksike njemačkog jezika na primjerima naučnih tekstova koji se tiču povijesti BiH u 19. i 20. vijeku kroz tekstove na njemačkom jeziku te povijesnog odnosa zemalja njemačkog govornog područja i BiH.
Način rada:	Pismena i usmena obrada zadatog stručnog ili naučnog teksta.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu koji se sastoji od razumijevanja nepoznatog stručnog ili naučnog teksta na njemačkom jeziku.
Obavezna literatura:	Helbig, G/Buscha, J. (2002): Deutsche Grammatik für den Fremdsprachenunterricht. Langenscheidt. Hansen-Kokoruš, R. et al. (2005): Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik. Globus. Duden (2009): Universalwörterbuch. Duden. I drugi stručni rječnici njemačkog jezika.
Dopunska literatura:	Studenti će na početku semestra dobiti listu tekstova na njemačkom jeziku koji će se čitati, obrađivati i analizirati u toku nastave.

Nastavnik:	Prof. dr Husnija Kamberović – doc. dr. Amir Duranović
Naslov predmeta:	Historija Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću
ECTS bodovi:	12 ECTS
Trajanje:	5 sati
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (5 sati)
Uvjeti:	Upisan treći semestar doktorskog studija
Sadržaj:	<p>U okviru ovoga predmeta cilj je produbiti saznanja sa drugog ciklusa studija, a osnovna pažnja će biti usmjerena na pet glavnih tematskih cjelina: U okviru prve tematske cjeline izučavat će se <i>ideologija i različiti politički pokreti</i> u historiji Bosne i Hercegovine u 20 stoljeću. U okviru ove cjeline nastojat će se pokazati ko su bili nositelji i kako su se razvijali pojedini političkih pokreti tokom različitih povijesnih etapa u 20 stoljeću (razdoblje između dva svjetska rata, kada dominiraju različiti nacionalističkih koncepti; razdoblje Drugoga svjetskog rata, u kojemu funkcioniraju fašistički i antifašistički pokreti,; razdoblje socijalizma u kojemu uz vladajuću nadnacionalnu ideologiju egzistiraju i razvijaju se i pojedine nacionalne ideologije, te konačno razdoblje 1990-ih godina, u kojemu je na sceni prisutno mnoštvo raznih ideoloških pokreta)</p> <p>Druga tematska cjelina će istraživati <i>fenomen političkog nasilja</i> u Bosni i Hercegovini tokom 20. stoljeća. U okviru ove cjeline komparirat će se fenomeni političkog nasilja u različitim povijesnim epohama, pri čemu će se posebna pažnja usmjeriti na komparativno istraživanja olitičkog nasilja u razdoiblju između dva svjetska rata i razdoblje od 1945. do 1990. godine.</p> <p>Treća tematska cjelina će se baviti isključivo <i>fenomenom kolaboracije</i> u Bosni i Hercegovini u toku Drugoga svjetskog rata. U okviru ove cjeline posebna pažnja će biti posvećena problemu nasilja u prevratničkim vremenima (1918.-1919. i 1945.-1946).</p> <p>Četvrta tematska cjelina će se baviti <i>problemima svakodnevnice u socijalizmu</i>.</p> <p>Peta cjelina će se usmjeriti na istraživanje <i>uzroka, toka i posljedica rata u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995. godine</i>.</p>

Cilj/kompetencije:	Da studenti steknu dodatna znanja o historiji Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću, posebno o <i>ideologiji i različitim političkim pokretima</i> u historiji Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću, <i>fenomenu političkog nasilja</i> u Bosni i Hercegovini, kolaboraciji, <i>problemima svakodnevnice u socijalizmu</i> , te <i>uzrocima, toka i posljedicama rata u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995. godine</i> .
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanoj literaturi.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja i usmeni razgovor po završetku nastave. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<p>Dr Branka Doknić, Milić F Petrović, Ivan Hofman: <i>Kulturna politika Jugoslavije 1845-1952. Zbornik dokumenata</i>, I-II, Beograd 2009.</p> <p>Sabrina Ramet: <i>Tri Jugoslavije. Izgradnja države i izazov legitimacije 1918.-2005.</i> S engleskog prevele Vesna Racković i Mirjana Valent. Zagreb, 2009.</p> <p>Zdenko Radelić: <i>Hrvatska u Jugoslaviji 1945.-1991. Od zajedništva do razlaza</i>, Zagreb 2006.</p> <p>Ivo Goldstein: <i>Hrvatska 1918-2008</i>, Zagreb 2008.</p> <p>Fadil Ademović: <i>Četništvo i četnička propaganda u južnoslovenskim zemljama u Drugom svjetskom ratu (1941-1945)</i>, I-II, Sarajevo 2009</p> <p>Nada Kisić Kolanović: <i>Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941-1945</i>, Zagreb 2009.</p> <p>Jera Voduški Starić: <i>Kako su komunisti osvojili vlast 1944-1946</i>, Zagreb 2006.</p> <p>Napomena: Polaznici će tokom studija imati obavezu čitati periodiku i štampu kao nezaobilazan izvor za bolje razumijevanje povijesne stvarnosti.</p>
Dopunska literatura:	Svakom studentu će na početku semestra biti definirana dopunska literatura u zavisnosti od istraživačkog područja namjeravane teme doktorske disertacije.

Nastavnik:	Doc. dr. Amir Duranović
Naslov predmeta:	Metodologija (Pisanje historijskog teksta)
ECTS bodovi:	8 ECTS
Trajanje:	3 sata
Semestar:	Zimski
Status:	Obavezni
Oblici nastave:	Predavanja (3 sata)
Uvjeti:	Upisan treći semestar doktorskog studija
Sadržaj:	Metodologija izrade naučnog teksta: Osobine dobrog naučnog rada; izbor teme za naučni rad; radna hipoteza; plan rada; struktura naučnog rada; citiranje izvora i literature. Pisanje historijskog teksta: pisanje koje se zasniva na istraživanju; proces pisanja; faze u pisanju (priprema, pisanje rukopisa, revizija rukopisa, ispravke); kako i kada započeti pisati; tehnika pisanja; struktura teksta (rečenice, pasusi, odjeljci, poglavlja); stilske odlike i gramatička korektnost teksta.
Način rada:	Predavanja i diskusija o pročitanim tekstovima.
Način polaganja ispita i provjere znanja:	Pismeni ispit u formi eseja po završetku predmeta. Ocjena je rezultat redovitog pohađanja nastave, sudjelovanja u diskusijama i uspjeha na ispitu.
Obavezna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miloje Sarić, <i>Opšti principi naučnog rada</i>, Beograd 1989. 2. Li Kuba i Džon Koning, <i>Metodologija izrade naučnog teksta</i>, Podgorica-Banja Luka 2004. 3. Mustafa Čengić, <i>Vještina pisanja</i>, Sarajevo 2005. 4. Max Weber, <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Zagreb 1986. 5. Miroslav Vujević, <i>Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti</i>, Zagreb 1988. 6. Midhat Šamić, <i>Kako nastaje naučno djelo, Uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opšti principi</i>, Sarajevo 1990. 7. Mrjana Gross, <i>Historijska znanost</i>, Zagreb 1976.

	8. Edward Hallet Carr, <i>Šta je povijest?</i> Zagreb 2004.
Dopunska literatura:	